בס"ד

תיאטרון עדות - מפגש בין־דורי בתהליך חינוכי טיפולי

לספר כדי לחיות...

סיפור השרדותם ותקומתם של ניצולי שואה
תושבי לב-השרון, בשיתוף הדור השני וצעירים בני הדור השלישי,
תלמידי שכבה ט' בקריית חינוך "דרור"

יוצרי תיאטרון עדות - עירית ועזרא דגן, טיפול בדרמה, כתיבה בימוי והפקה

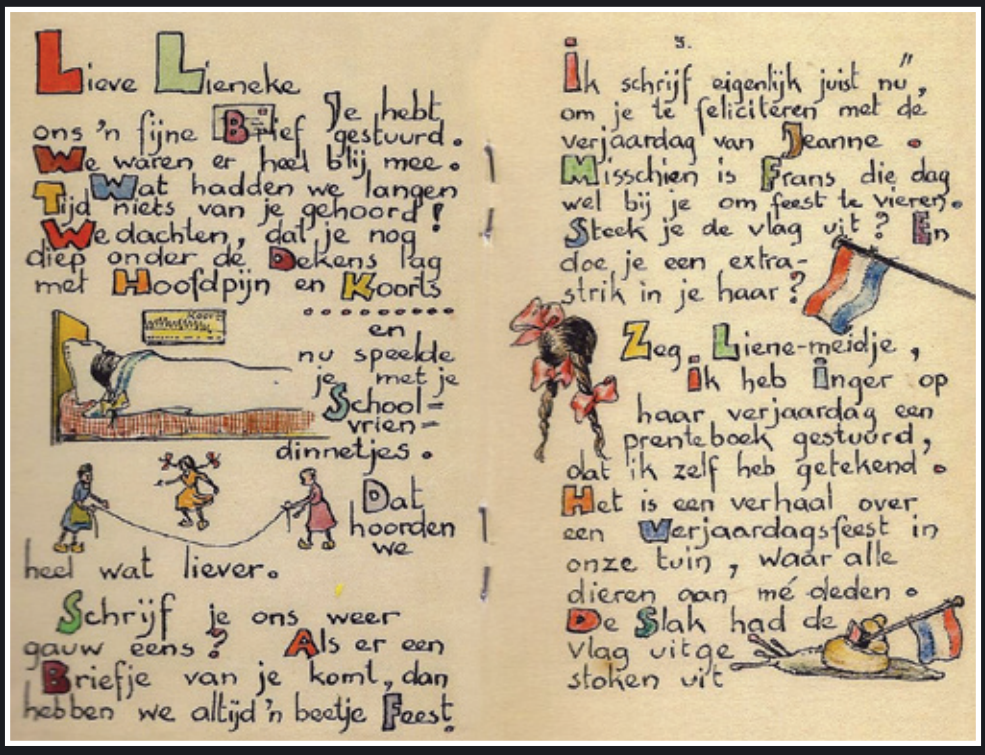

"מכתבים לליניקה - Lieneke" | אוקטובר 1943 ועד יוני 1944

מ.א. לב-השרון - המחלקה לשירותי רווחה וקהילה והמחלקה לחינוך

ועידת התביעות אשל ג'וינט - ישראל

משרד הרווחה והשירותים החברתיים - היחידה לניצולי שואה

'המשרד לשוויון חברתי' - מדינת ישראל עמותת תיאטרון עדות - "לספר כדי לחיות"

הפרויקט ה-54

יום שני, כ"ה בסיון תשע"ז, 19 ליוני 2017 אולם "פרוטיאה בכפר" בבני דרור

"Testimony Theater – To tell in order to live"

thanks to the professional assistance and financial support of:
JDC– Eshel and the Claims Conference

תיאטרון עדות - "לספר כדי לחיות" מפגש בין-דורי בתוכנית ארצית
ניצולי שואה, בני הדור השני ותלמידים בתהליך חינוכי טיפולי
בדרך טיפול בהבעה ויצירה אמנותית ודרמה-תרפיה, כתיבה ובימוי
"אות המופת החברתי" - כנס ישראל שדרות לחברה 2010 "פרס משואה לחינוך" 2013 - המכון הבינ"ל להוראת השואה

ניהול תקציבי ומקצועי: **אשל** האגודה לתכנון ולפיתוח שירותים חברתיים למעל הזקן בישראל
ניהול ארצי של תיאטרון עדות: **מגי גד** - מנהלת בכירה תחום קהילה באשל

מ.א. לב-השרון: המחלקה לשירותי רווחה וקהילה, המחלקה לחינוך, קריית חינוך "דרור"

יוצרי התוכנית, הנחייה, בימוי והפקה: **עירית ועזרא דגן** | מחזה: **עירית דגן**
הלחנה, ניהול מוסיקאלי ונגינה בפסנתר: **עמרי דגן**
חליל-צד: **טלי ימיני** | קונטראבס: **מיתר גלמן** | שירה: **יעל הנדל, לירי פרידמן, ענבל כהני**
עיצוב אביזרים: **אירה ויעקב מובשוביץ** | עיצוב תאורה: **נמרוד דגן**
מפיק בפועל: **יואב אור** | עוזרות במאי: **נועה ברנס, ענבל כהני**
הגברה ותאורה: **א.ב. הגברה** | צילום ההצגה: **"לוטוס"** | סטילס: **אלכס גד**

מנתבות ומרכזות התכנית במ.א. לב-השרון:
טלי ימיני - יועצת שכבת ט', קריית ותרבות "דרור"
ורדה וולצוביץ - עו"ס, ראש צוות המחלקה לשירותי רווחה וקהילה

בתמיכת
משרד הרווחה והשירותים החברתיים - היחידה לניצולי השואה מדינת ישראל
קרן עזריאלי
The Nathan and Lily Silver Family Foundation – קרן נתן ולילי סילבר

תיאטרון עדות - מפגש בין-דורי בתהליך חינוכי טיפולי

השואה בכלל ושואת העם היהודי בפרט יזכרו לדיראון עולם בתולדות האנושות וראוי כי יילמדו ויועברו מדור לדור, בבחינת "והגדת לבנך".

במציאות בה אנו חיים היום, בה אנו פוגשים מכחישי שואה הפזורים בכל קצווי תבל חשוב יותר ויותר להפיץ את עדויות השורדים שעברו את השואה ולהכין את בני הנוער לתפקידם כ"נושאי הלפיד" ומעבירי המורשת לדור העתיד למען כל אלו ששרדו, ולזכר הקורבנות.

בתיאטרון עדות זכו התלמידים לחוויה מיוחדת של יצירת קשר בינאישי עם ניצולי השואה ושמיעת עדויותיהם ממקור ראשון.

בני הנוער שלנו גילו סקרנות, רגישות והרבה כבוד לניצולים, תושבי המועצה, שהתנדבו לתוכנית, הקדישו מזמנם פתחו את לבם וסיפרו מנבכי נפשם - ויחד עברו מסע משותף מלא ערך ועוצמה.

אני רואה חשיבות רבה בתוכנית, מברך על קיומה ומודה לכל מי שתרם להצלחתה. מי ייתן ונצליח להמשיך ולקיים את התוכנית גם בשנים הבאות.

עמיר ריטוב | **ראש המועצה האזורית לב-השרון**

"לא את הכל אני יודע עדין, אבל הסוף יהיה כזה שהיהודים תהיה להם מדינה שלהם, בארץ ישראל" (יאנוש קורצאק').

ואנו כאן בארץ ישראל, במועצה האזורית לב-השרון, גאים לתת במה למפעל הייחודי בדמות תיאטרון עדות.

זיכרון השואה ולקחי השואה חייבים להיות נר לרגלינו וסיפורם של שורדי השואה צריך להישמע ולהדהד כמצבת זיכרון, כסמל לעוז הרוח, כמעוז לניצחון החיים וכמסר לדורות הבאים ולעולם כולו.

תיאטרון עדות מגלם ערכים חשובים אלו של שימור הזיכרון האישי והלאומי ומעלה על נס את גבורתם של השורדים. השילוב הבין-דורי המרגש שבין השורדים לבני הנוער, הוא בבחינת שילוב הזרועות שבין השואה לתקומה. אשרינו שזכינו!

תודות מקרב לב לכל השורדים אשר שיתפו אותנו במסע חייהם, תודה ענקית לבני הנוער הערכיים של לב-השרון, אשר בחרו להתנדב לפרויקט.
תודה לכל השותפים במועצה, בקריית החינוך דרור, במשרד הרווחה, באשל ג'וינט-ישראל ויישר כוח לעירית ועזרא דגן על תהליך חינוכי טיפולי ותחושת שליחות אינסופית, הראויים לכל הערכה.

אורית בר | **מנהלת המחלקה לשירותי רווחה וקהילה, מ.א. לב-השרון**

השואה היא אירוע טראומטי וייחודי שבוצע על ידי - עמים, מנהיגים ובני אנוש, ולפיכך הוא חייב להישמר כתמרור אזהרה לעולם החותר להתנהגות ולחיים מוסריים. זאת, לא רק למדינת ישראל ותושביה, אלא, ובעיקר לבני האדם בעולם כולו.

בתקופה זו, כאשר ניצולי השואה הולכים ופוחתים, חובה עלינו לתעד ככל יכולתנו, את מירב הסיפורים והעדויות שעדיין ניתן לשמר. זאת, לצד החובה לטפל חברתית, פיסית וכלכלית בניצולים עצמם.

אחד האמצעים המוצלחים שפותחו בשנים האחרונות הוא - "תיאטרון עדות", המאפשר לדורות ההמשך, ללמוד ממקור ראשון את סיפורי השואה. אין לי ספק שהנוער החווה בתהליך הקבוצתי המשותף, בחזרות ובהצגות את החיבור לניצולים ולסיפוריהם, יהווה שגריר מעולה וממשיכו של זיכרון השואה, שאנו מחויבים כעם להמשיך ולשמרו במעלה הדורות הבאים. התיאטרון גם מאפשר לניצולים להעלות את זיכרונותיהם ומסייע להם ברמה האישית, המשפחתית והחברתית.

בשם הנהלת ג'וינט ישראל ואשל, אני מודה לכל שותפינו במיזם הנפלא ומאחל שנצליח במשותף להצעיד עוד קבוצות רבות במעלה התהליך.

יוסי היימן | **מנכ"ל אשל, האגודה לתכנון ופיתוח שירותים למען הזקן בישראל**

לספר כדי לחיות...

"לזכור ולא לשכוח" - ציווי שחקוק בראשי ובליבי מאז היותי נערה. משנה לשנה מתחזקת בי האחריות והמחויבות להנציח את זיכרון השואה בשיח החינוכי - חברתי ולשמר את זכרם של הנספים. השואה ותודעתה הנם חלק בלתי נפרד מן הזהות היהודית, הישראלית והאנושית.

לימוד לקחי השואה מהווה נדבך משמעותי בחינוך ילדינו לערכים של כבוד, רעות, שוויון, קבלה וחמלה, דאגה לאחר ועוד. נושא השואה נלמד בבתי הספר ובתנועות הנוער מגיל צעיר ומעגלי ההיכרות והשיח מתרחבים עם השנים.

הייחודיות של מיזם "תיאטרון עדות" הינה במפגש עם האדם - הכרת הסיפור האנושי: כיצד התמודד הפרט בשואה, במה התחבט, מול אילו דילמות עמד וכוחות הנפש שהיו לו. "תיאטרון עדות" מהווה נדבך נוסף בעבודתנו החינוכית לעיצובם של הבוגרים כבני אדם טובים יותר, מודעים יותר ורגישים יותר לזולת ולחברה. מיזם זה בהובלתם המקצועית והרגישה של עירית ועזרא דגן היקרים הינו תוצר של קשרי עבודה ושיתוף פעולה פורה בין שותפים רבים - תודתי והערכתי לכולם.

רונית רופא | **מנהלת המחלקה לחינוך**

לספר כדי לחיות ולחיות כדי לספר...

ניצולי השואה מספרים כדי לחיות. הצורך לספר בוער בהם. כל סיפור ש"נשאר בחיים" שומר על גחלת קיומו של עולם שהוכחד ושנעלם ומלמד אותנו שיעור על כוחם של החיים. תיאטרון עדות מזמן מפגש בין דורי חשוב. לא קל להעביר לבני הנוער סיפורים בלתי נתפסים על תקופה אפלה ורחוקה. החיבור האישי והבלתי אמצעי שנוצר במפגשים מאפשר לבני הנוער להתחבר ולהזדהות עם חוויותיהם של ניצולים. הזדהות זו הופכת את הביטוי "לזכור ולא לשכוח" לשליחות שמקורה בחוויה רגשית, עמוקה ואמיתית.

אני מברכת על היוזמה לקיים את פעילותו של תיאטרון עדות בבית ספרנו. זוהי זכות גדולה להיות מסוגלים לתת זירה למאמצי שימור הידע והזיכרון. זוהי הזדמנות ייחודית לתת לתלמידינו מתנה לחיים.

אני מודה לשותפים בפרויקט זה, לאשל- ג'וינט, למחלקות החינוך והשירותים הקהילתיים במועצה האזורית לב-השרון, לטלי ימיני יועצת השכבה על פעילותה למען מימוש הפרויקט בבית הספר, לעירית ועזרא דגן על המקצועיות הרבה והמחויבות העמוקה למשימה החשובה. וכמובן - למשתתפי הפרויקט המדהימים. אני בטוחה שחוויה זו תלווה את בני הנוער ושבעזרתה יעבירו את המסר לדורות הבאים.

מירי גולן | **מנהלת חטיבת הביניים, קריית חינוך "דרור""**

פרויקט **לב-השרון** הינו הפרויקט ה-54 של תיאטרון עדות. התוודעתי לעשייה המיוחדת והחשובה הזו בפרויקט התשיעי שהתקיים בחדרה ובו השתתפה אמי, אירה מובשוביץ. רבות, אם כי לעולם לא מספיק, דובר על חשיבותו של תיאטרון עדות, עבור ניצולי השואה, בהיותו כלי לחשיפתו ועיבודו של סיפורם האישי למען לא יישכח. זהו תהליך טיפולי וחברתי בעל ערך עליון. יתרה מכך, עלינו לשים לב ולהעריך את האפקט החינוכי ואת תרומתו האדירה של הפרויקט לחברה הישראלית כמו גם לכל נער ונערה המשתתפים בו. ולכן בדברי הפעם ברצוני להעלות על נס ולהאיר באור גדול דווקא את הצעירים המשתתפים בפרויקט.

בעידן זה בו בני הנוער ואולי לא רק הם מנהלים קשרים בינאישיים דרך "אתרים" "רשתות חברתיות" "בלוגים" "טוויטרים" וכד' וכאשר המילה "ניצולים" מתקשרת אצלם לניצולי תכניות הריאליטי, מתמסרת לה קבוצת בני נוער להקשיב באופן אמיתי, לגעת, ללטף, לחבק ולתמוך בקבוצת אנשים זקנים, ניצולי שואה, המכונסים בעצב גדול סביב נושא טעון וכבד, ומסייעים להם לפרוק את המשא, נמצאים איתם לאורך תהליך טיפולי מורכב ובסיום התהליך אף מספרים את סיפורם על הבמה. אשרינו שנתברכנו בבני נוער כאלה ותודות לכל השותפים בפרויקט תיאטרון עדות עירית ועזרא דגן והתומכים היקרים.

ישראל מובשוביץ | **יו"ר עמותת "תיאטרון עדות לספר כדי לחיות"**

מכתב תמונות ללינקה - Lieneke

כל יום, כל יום לקראת צהריים
עובר ברחובנו דוור
מחלק מכתבים מבית לבית
אבל בשבילי-שום דבר.

כל יום, כל יום אני מחכה
למילה, לגלויה, למכתב.
מתי מישהו חמוד יחשוב עליי?
האם אני מחכה לשווא?

פתאום, היום לקראת צהריים
בא הדוור גם אלי
הוא הביא לי מכתב מלין הקטנה
ואני מאושר עד בלי די!

המכתבים הסודיים שכתב אבא "יאק" ל"לין" - לינקה בתו, בין מקום מסתור אחד לאחר, בהולנד הכבושה בידי הנאצים. אבא "יאק" ממלא את מכתביו באהבה וצחוק, חיות ופרחים ורמזים לימים אחרים. הוא מאייר וכורך אותם לספרונים שהמחתרת ההולנדית מעבירה ללינקה. מצורפת להם הוראה ברורה: להשמיד מיד לאחר הקריאה.

לספר כדי לחיות...

תיאטרון עדות - מפגש בין-דורי בתהליך חינוכי טיפולי

"אלבום משפחתי" - קולאז' | עיצוב: סיגל שפי

לספר כדי לחיות...

זהבה מאור - טרודה

נולדה ב 1929, בסארברוקן בגרמניה. אמה, **אסתר מלכה מבית אנצר**. אביה, **שלמה מרדכי צגל**. ב 1935, הורתה הממשלה הגרמנית על היהודים חסרי הנתינות לעזוב את גרמניה. המשפחה נאלצה לעבור לאיטליה, לעיר מראנו. שם שהו עד שנת 1939. זהבה ואחותה מינה, הבוגרת ממנה בשלוש שנים וחצי, למדו בבי"ס איטלקי. עם הוראת הממשלה הפשיסטית לצאת את המדינה נאלצו לעבור את הגבול באופן בלתי חוקי, עד לניס בדרום צרפת. בספטמבר 1939, עם פרוץ המלחמה, התנדב האב לצבא הצרפתי, נפל בשבי הגרמני ושוחרר רק בתום המלחמה. ב 1943, כשנכנסו הגרמנים לדרום צרפת, נשלחה זהבה לשוויץ. אמה הסתתרה אצל איכרים ומינה אחותה הצטרפה לכוחות ההתנגדות הצרפתיים. בשוויץ, זהבה הצטרפה לבית עליית הנוער "ורסואה", שם שהתה עד סוף המלחמה.

בשנת 1945, עלתה ארצה באניית "פלוסהולטרה", עברה לעתלית ומשם הגיעה לקיבוץ מעיין צבי במסגרת עליית הנוער. בתום שנה וחצי הקבוצה עברה לחדרה ל-"עצמאות פלוגת העבודה" ונשלחו להשלים את קיבוץ אבוקה בעמק בית שאן. שם התחתנה עם **יעקב** מאור. לאחר שנה עברו להתגורר במושב שיתופי בני דרור בו הם שוהים עד היום. לזהבה ויעקב שני בנים ובת: **רמי, צביקה וענת**, 10 נכדים ו-12 נינים.

גיטה חפץ - פדלון

נולדה בעיר טריפולי בלוב בשנת 1938 להוריה **אברהם פדלון** ואימה **רובינה לבית בובליל**. במשפחה היו עוד שלושה אחים: **יוסף, ויולה-כמיסה וסינה-שרה**. בתקופה האחרונה של המלחמה עברה המשפחה לריירגון, ליד טריפולי, למספר חודשים וב 1945, כשנכנס הצבא הבריטי, הוחזרו על ידם לטריפולי.

המשפחה עלתה לארץ ב 1950, בנר שלישי של חנוכה, באנייה "עצמאות". בנעוריה שימשה כאופר אצל מדענית במכון ויצמן ועיקר עיסוקה, סייעת בגן ילדים במושב ניצני עוז. במשך כ 30 שנים, היוו משפחה אומנת. גיטה נישאה בשנת 1956 **ליעקב** (ז"ל). לגיטה ויעקב נולדו בנים ובנות: **יוסף-יוסי, אברהם-אבי** (ז"ל), **לאה-לולי, פנינה, שאול-שאולי, דן-דני ויוחנן** - ילד אומנה מגיל 10 חודשים, היום בן 28. לגיטה 12 נכדים ו-2 נינים.

ברוך הוד

נולד בהולנד, בעיר איטרכט, בשנת 1924 להוריו **יעקב ושרה לבית פולק**. אחיו: **חנה, רחל ונילי**. בזמן המלחמה, היו בבית שנה וחצי ולאחר מכן הסתתרו ב 13 מקומות שונים. ברוך הצטרף למחתרת ההולנדית ושימש כתצפיתן על מסילות הרכבות. ב 1945, אחרי המלחמה, החל ללמוד רפואה ווטרינרית וחינוך והצטרף לתנועת הנוער הציוני: "תנועת הנוער ההולנדי".

ב 1949, עלה לארץ באנייה "עצמאות" ועבר לקיבוץ גברעם, שם ניהל את ביה"ס ועבד כרפתן. מאוחר יותר, עבר לכפר הנוער בן-שמן וכפר גלים עסק בהוראה ולימד גם בריאלי. עד היום מקיים קשר רציף עם תלמידיו לשעבר. בקיץ 1949, נשא לאשה את **שרה**. לשרה וברוך שני בנים ובת: **יאיר, הדסה ומיכה**, 10 נכדים ו- 5 נינים.

נילי גורן - לינקה, ז'אקלין ואן דר הודן

נולדה בעיר אוטרכט בהולנד בשנת 1933 להוריה **יעקב ושרה**. האב יעקב, היה איש מדע ידוע, וטרינר-בקטריולוג שעסק במחקרים חלוציים באוניברסיטת אוטראכט ובביה"ח העירוני. נילי-ז'קלין, הייתה האחות הקטנה ל**חנה, ברוך ורחל**. ב 1940, עם הכיבוש הגרמני, השליטה האוסטרית, התעצמה רדיפת היהודים ורבים הובלו למחנות, הצליח האב להבריח את כל ילדיו ולארגן להם מקומות מסתור נפרדים בעזרת חברים לא יהודים ובעזרת המחתרת ההולנדית. נילי-לינקה, בת ה 8, יחד עם אחותה רחל ואביה הסתתרו אצל חברים ומאוחר יותר הוסתרה נילי בכפר בדרום הולנד. עם התגברות הסכנה, הועברו הילדים למשפחה קתולית. ומאוחר

יותר למקום אחר, לבסוף שהתה נילי אצל משפחת רופא בכפר קטן. במשך 9 חודשים הצליח האב לשלוח בכל חודש בעזרת אנשי מחתרת מכתבים מצויירים. במאי 1945, עם תום המלחמה, נודע שהאם נפטרה ממחלה קשה. האב הגיע והחזיר את ילדיו לביתם באוטרכט.

האחים עלו לישראל במסגרות שונות. בפברואר 1949, עלתה נילי עם אביה שהוזמן ע"י ממשלת בן-גוריון להקים בארץ מכון וטרינארי. בשנת 1955, נישאה נילי ל**ששון**. לנילי וששון שני בנים ובת: **גבי**, **נעמי** ו**אהוד** ו- 8 נכדים.

רחל מלצר - ון דר הודן

ילידת הולנד, בעיר איטרכט. נולדה בשנת 1929, להוריה **יעקב ושרה לבית פולק**. אחיה: **חנה**, **ברוך** ו**נילי**. מאוגוסט 1942, הוסתרה רחל בביתן של כ 10 משפחות ותקופות ארוכות אצל שלוש המשפחות נימנס, וולסוינקל וקויימנס. היא הוסתרה עם נילי אחותה. שלושת המשפחות קיבלו אות "חסיד אומות העולם". עם תום המלחמה, למדה בתיכון לבנות וב 1947, שהתה בבית חלוצות. הגרעין אליו היתה שייכת עלה לארץ בלעדיה. רחל עברה לפאריס ולניס.

ביוני 1948, עלתה ארצה במסגרת מח"ל - נוער חלוצי לוחם, בספינת המפרשים "הנדריקוס", ספינת דייגים קטנה שהפליגה שלושה שבועות ועליה 250 פליטים. עם הגיעה ליפו, איתרה את אחותה חנה שלמדה בביה"ס לאחיות בבלינסון. רחל עברה לקיבוץ נען ועסקה בטיפול בילדים. ב 1949, נישאה ל**יחזקאל** (ז"ל) והתגוררו בקיבוץ נען, רמות נפתלי וכפר מונש. לרחל ויחזקאל נולדו 3 בנות: **נורית**, **רות** ו**מיכל**. לה 9 נכדים ו- 14 נינים.

אורה לבסקינד - בוקופצר

נולדה בבריסל, בלגיה ב 1933 להוריה **זליג וז'אן לבית שפילקה**, אחות ל**דני-דוד** הבוגר ממנה ב 3 שנים. ב 10 במאי 1940, עם הכיבוש הגרמני, החלה המשפחה לחפש דרכי מילוט לצרפת. במעבר הגבול הוחזרו ע"י הגרמנים לבריסל. המשפחה אולצה כמו כל היהודים לענידת הטלאי הצהוב. לאחר זמן מה עברו להסתתר אצל משפחה נוצרית בכפר וונימו. מאוחר יותר, עברו לכפר רובלמו והוסתרו תמורת תשלום אצל משפחת גופינה ובמקומות נוספים. נעזרו רבות בכומר המייטיב ז'ורז' מריף שקיבל את אות "חסיד אומות העולם". ב 1945, קיבלו את הבשורה על סיום המלחמה וחזרו לביתם בבריסל. האם שהובלה למחנה מלין בבלגיה לא חזרה ואז נודע להם שהאב נפטר. אורה נשלחה לבית יתומים של ברית חלוצים דתיים, בכפר מרקה ליד טורנה בגבול הצרפתי.

במרץ 1949, הפליגה ממרקה באנייה "קדמה" והגיעה ארצה עם שביתת הנשק בסיום מלחמת תש"ח. אורה עברה לפנימיית "בית צעירות מזרחי" ואחר כך לקיבוץ עין-הנציב ולנווה-אילן. ב 1952, נישאה ועברה למושב השיתופי בני-דרור. כל השנים עסקה בחקלאות. לאורה 2 בנות: **אפרת** ו**שולמית**, 7 נכדים ו- 6 נינים.

תמר יעקובי - פרידמן

נולדה בפולין בעיירה קזימייז' דולני, בדצמבר 1936. הוריה, **פייגה לבית נירנברג** ואביה **שאול** פרידמן. עם הכיבוש הגרמני, היהודים היו בסכנת מוות. האב עם אחיו ועוד חברים, עברו את הגבול הרוסי, כדי להכין מקום למשפחות שיבואו אחריהם. אך זה לא צלח. האם ותמר נשארו בפולין, נדדו והסתתרו בעזרת תעודות מזויפות. האם נתפסה ונרצחה בכלא פאבייק בוורשה. אחרי מעברים ונדודים ניצלה, הודות לפולנים טובים ובעזרתו של ארגון קואורדינציה להצלת ילדים יהודים והעלתם ארצה.

בדצמבר 1947, עלתה ארצה באנייה היוונית "טטי". בארץ, מצאו אותה אחיות האב שעלו כחלוצות בשנות ה-20. תמר גרה אצל אחת מאחיות אימה, שרה ואריה קליין, בכפר הס, גדלה והתחנכה מספר שנים, עד שנישאה ל**מנחם** יעקבי בן המקום. תמר למדה בביה"ס לאחיות בבית חולים קפלן. עם מנחם הקימה משפחה. בשנות ה-90 נודע לה גורל אביה, הוא שניספה בגטו בריסק, היום ביילורוס, יחד עם כמעט כל שוכני הגטו. עבדה כל השנים כאחות בקופת חולים הכללית בבריאות הציבור, במרפאות כפריות בכפר הס ובית יהושע ובבית לוינשטיין. לתמר ומנחם 3 ילדים: **אורי**, **עינת** ו**דנה** ו- 9 נכדים.

יהודית דורון - אווה לוי

נולדה בסלובונסה-לופצ'ה, עיירה קטנה בצ'כוסלובקיה, בשנת 1932, בת יחידה ל**קרול לוי** ו**פרנסיסקה לבית שפיצר**. באוקטובר 1944, הועברה יחד עם האם ועם הסבתא רבנסבריק. ב 1944 הועברה משם ברכבת פתוחה לברגן בלזן.

ב 25 באפריל 1945, עם שחרור המחנה בידי הבריטים, חזרה לצ'כוסלובקיה. ב 1949, עלתה לארץ עם תנועת "השומר הצעיר" דרך איטליה באנייה "עצמאות" ועברה לקיבוץ מרחביה. ב 1954, סיימה את לימודיה בביה"ס לאחיות בביה"ח בלינסון ועבדה כאחות בגזית, רמת השרון ועשרת. מ 1976 בקופת החולים הכללית. ב 1955, נישאה **לרפאל** ז"ל בקיבוץ גזית. ליהודית ורפאל נולדו 4 בנות: **יעל**, **רותי**, **מיכל ודנה**, ליהודית 11 נכדים, ו- 2 נינים.

אולגה רועה - ישי

נולדה ב 28 בדצמבר 1930 בעיר סוס בתוניס. לאימה **זמירה לבית ישי** ולאבא **צמח**. האחים **משה**, **הרצל** ו**שלמה** ואחותייה **מרים**, **חוה** ו**אמיליה**. בנובמבר 1942 ברחו למוקנין, האחים נלקחו לעבודות כפייה בעיר סוס, אולגה שהתה 6 חודשים במוקנין עד 12 באפריל 1943 כשהגיע הצבא האמריקאי. אז חזרה המשפחה לסוס, ביתם היה הרוס. הם נאלצו לעבור ל-מדיה ורק לאחר שנה חזרו לסוס בנובמבר 1952.

בהיותה בת 22 עלתה המשפחה ארצה באנייה "נגבה" ואולגה עברה להתגורר במושב פתחיה. ב 1955 נישאה לרפאל והם עברו לגור במושב ינוב. אולגה עסקה כל השנים בתפירה והצליחה לפרנס את המשפחה. בנה, **אילן רועה** ז"ל, נהרג במסגרת עבודתו העיתונאית במלחמת לבנון ב-1999. בעלה, **רפאל** ז"ל, אף הוא ניצול שואה ממוקאנין וממחנה הכפייה בסוס. נפטר בשנת 2009. לאולגה ורפאל נולדו שני בנים ובת: **אורי**, **עדנה** ו**אילן**.

רלי הראל - סלין לפשיץ

נולדה באנטוורפן בלגיה בשנת 1933. בתם של **מוריס** ו**הלה לבית גרוסברג**, בת בכורה ואחות ל**אנדרי** הצעיר ממנה ב 3 שנים. ב 1940 עם הכיבוש הגרמני, רלי הייתה בת 7 ולמדה בביה"ס היהודי "יסוד התורה" באנטוורפן, נמלטה המשפחה לרואיה, בדרום צרפת. לאחר שנה הופצצה העיר והם חזרו לבלגיה, לבית הורי הסבים. ב 1942, נשלח האב לאושוויץ-בירקנאו ולא חזר. ב 1943, נשלחו 24 נפשות מהמשפחה הקרובה ונרצחו. האם, רלי ואנדרי נמלטו לדרוגנבוש ושהו בעליית הגג אצל בארק. רלי למדה במנזר סנט-באק. ב 1943, גויסה למחתרת הבלגית ושימשה כבלדרית. בספטמבר 1944, בלגיה שוחררה. עברה לפורה, פרבר ליד בריסל.

בינואר 1950, הצטרפה להכשרה עם תנועת "בורוכוב-דרור" ועלתה לארץ באנייה "נגבה". עברה לקיבוץ משמר הנגב וב 1952 נישאה. למש' בארק, בראנד וארלט מדרוגנבוש הוענק "אות חסידי אומות עולם" ועד היום עושה מאמצים להכרה בכומר פרדריקס לנס מדרוגנבוש כחסיד אומות עולם. רלי עבדה שנים במשרד הביטחון. בשנות ה 70 ניהלה מועדון לנערות במצוקה בתל-חנן. כתבה במשך השנים בעיתון הישראלי בצרפתית: "לה אמפורמסיון", וכל השנים כותבת משוררת מספרת ופעילה בצוות ב"מוזיאון לוחמי הגטאות". לרלי שני בנים ובת אחת: **מוקי**, **טליה** ו**דוד**. 6 נכדים ו-3 נינים.

חוה שטיינר - אוה לנדאואר

נולדה להוריה, **תרז** ו**ארפד לנדאואר** ב 1928, בשכונת גרינצינג בוינה, אוסטריה. אחות צעירה לאחיה **ארווין** ו**מיקלוש-מיקי**. האב נפל בשבי הרוסי ב 1918 וחזר ב 1925 להונגריה והצטרף למחתרת הקומוניסטית. המחתרת הצליחה להעביר לוינה, למחנה פליטים פוליטיים, את האם עם ארוין בן ה 10 ומיקי התינוק. שם נולדה חוה. האב ששוחרר, ברח והצטרף אליהם בוינה. ב 1934, עם עליית הנאציזם האב וארוין נמלטו להונגריה. כעבור 10 חודשים חזרו גם האם עם מיקי וחוה להונגריה. ב 1943, ארוין גויס למחנה לעבודות כפיה בצבא ההונגרי.

תיאטרון עדות - מפגש בין-דורי בתהליך חינוכי טיפולי

במרץ 1944, ההורים וחוה עברו ל"בית הכוכב הצהוב", משם הועברו לגטו בודה קאלאס ובתחילת יולי 1944 לאושוויץ-בירקנאו. חוה הופרדה ממשפחתה והועברה למחנה פלוסנבורג בגרמניה. בינואר 1945, הועברה למחנה אודרן, ומשם לטרזנשטט. במאי 1945, שוחררו בידי הצבא הסובייטי. כשחזרה לבודפשט התברר לה שמכל בני משפחתה נותרה יחידה. לאחר שאושפזה בבית חולים של הג'וינט. הצטרפה לתנועת "מכבי הצעיר". והדריכה בבית ילדים של הג'וינט.

בנובמבר 1948, עלתה לארץ באנייה "קאפאלוס", הצטרפה לחבריה מהתנועה בקיבוץ כפר החורש. ב 1949, נישאה **ליצחק** שטיינר. ב 1951 עברו לקריית שמונה. חוה למדה בסמינר לגננות ויצחק עסק בקליטת עלייה. ב 1963, עברו לפרדס חנה. מאוחר יותר לבני ברק. בתקופה זו ניהלה פעוטון. ב 2000 עברו להתגורר ב"פרוטיאה בכפר", בבני דרור. יצחק נפטר ב 2006. לחוה ויצחק נולדו בן ובת: **ארנה וילון**, לחוה 2 נכדים.

דור שני

ילון שטיינר

בנה של חוה, לקח חלק פעיל במפגשי הקבוצה.

יליד 1962, קריית שמונה, בן לניצולי שואה **חוה שטיינר לבית לנדאור ויצחק שטיינר** אשר כל משפחתם נספו בשואה. ילד שמח תמים ומאושר. מוגן, לבוש הכי יפה, מטופל ומטופח לתפארת. המשפחה נדדה ברחבי הארץ ביחס לשינויי מקומות העבודה של אבי שניהל סניפים של בנק הפועלים. אמי הייתה והינה מחנכת ומטפלת בילדים בעלי נכויות רגשיות ו/או התפתחותיות, וכך מצאתי את עצמי ילד בפרדס-חנה, נער ברמת אילן וחייל בהרצליה. חייל לוחם וגיבור ישראל בעל תואר ראשון במנהל בתי מלון.

נשוי ל**סיליה** ואב ל 4: **אוה, מאי, עדן ושלו**. בעשרים השנים האחרונות, מאמן ובעל בתי ספר לטניס. אוהב את החיים, יצירתי, אנרגטי חושב ומתחשב, בעל אינטליגנציה רגשית גבוהה, יכולת אמפטיה. לא אוהב מלחמות, ריב, מדון, רוע, קינאה, צרות אופקים ובערות.

כל חיי כדור שני חייתי בצילה של השואה. מצד אחד זה הכניס אותי להמון חרדות והגבלות, מצד שני זה חישל אותי לנוכח ההשוואה של הקושי שלי מול אושוויץ. תיאטרון עדות, זו פעילות מופלאה הנותנת דרור לניצולי השואה להנציח את אלו, והם רבים לצערי, ממשפחותיהם שלא זכו לשרוד, ולדור הצעיר להכיר את המציאות הבלתי נתפסת שהייתה מנת חלקם.

החיבור בין הנוער האיכותי המשתתף בפרויקט לבין ניצולי השואה הקשישים, גורם לנו, לרגע, ללקות באשליה שיש פה באמת ארץ נהדרת...

עירית ועזרא דגן אנשים נפלאים ומקצועיים מעבירים את תיאטרון עדות באופן מעורר התפעלות. מעולם לא השתתפתי בתוכנית כה מעניינת ומעצימה...

תיאטרון עדות - מודה ל...

תמי מרוז - מפקחת ארצית תחום ניצולי השואה, משרד הרווחה והשירותים החברתיים

דייז מסד - מנכ"ל "פרוטיאה בכפר", **ורד מאירמן** - סמנכ"ל "פרוטיאה בכפר" על הקצאת מקום לחזרות ואירוח ההצגה באולם המופעים של הכפר.

צוות העובדים ב**"פרוטיאה בכפר"**
דנה שריר - מנהלת השירות הסוציאלי
שרה מיכאלי - מנהלת התרבות
רות דהרי - עובדת רווחה

הדסה רוסו - רכזת גמלאי מ.א. לב-השרון

אבות הבית בקרית חינוך ותרבות "דרור" - **בני דנה, זהר אריה**

ברנאר קייזר

השער פתוח על חצר מרוצפת. ריקה וריקה.
מסביב קירות שיש שחור, חרוטים שמות לפי הא'-ב'.
שם משפחה ואות ראשונה לשם פרטי ונקודה וזהו.
ועוד שם ועוד שם.

רק צליל צעדי מהדהד בבוקר גשם אפור על מרצפות חצר
האתר לזכר יהדות בלגיה.
ליטפתי את שם אבי ושם אחיו ושם אחיו ושם אחיו ושם אביו ושם אימו ושם אם אימי.
ליטפתי כל שלי שיהיו לעולם לאלה שלא היכירום,
השם הזה החרוט בשיש שחור בחצר קרה ואפורה בלב בריסל.

חפשתי את שמך. הוא היה שם. קייזר. בלי אות לשם פרטי. ככה.
מסביבו כמה קייזר אחרים שלא היו אתה.
בספר הזכרון היה סימן שאלה אחרי שמך. ותאריך הלידה שלך.
האם אני העד היחידי לך.
ברנאר. קוראים לך ברנאר קייזר.
אני זוכרת לך תלתלים שחורים ועיניים שחורות רכות ונבונות
חיוך מבויש משהו
שקט של חוסן פנימי
ומצאתי אותך
בתמונת הילד היהודי
של גטו וורשה
בקסקט וידיים מורמות
ומלא פחד בעיניים
מול קלגסים מזויינים
אתה בילד הזה
אתה הילד הזה והוא הילד בכל אחד ממיליון וחצי ילדים שנרצחו בשואה.
במשחקינו אמרת. אני המלך וסלין המלכה.
היינו בני תשע.

רלי - סלין הראל

תיאטרון עדות - מפגש בין-דורי בתהליך חינוכי טיפולי

השירים והמנגינות בהצגה

בדרך
לאה גולדברג
לחן: עמרי דגן

ובדרך אמרה לו האבן:
פעמיך כבדו כל כך.
האתה - אמרה לו האבן -
תחזור לביתך הנשכח?

ובדרך אמר לו השיח:
קומתך שחה מאוד,
איך תגיע - אמר לו השיח -
איך תגיע הלוך ומעוד?

ועמדו ציוני הדרך
לא הכירו באיש הזר,
והיו ציוני הדרך
מזדקרים ודוקרים כדרדר.

ובדרך קראה לו העין:
שפתיך יבשו בצמא!
ויכרע וישת מן המים
ודמעה נגעה בדמעה.

שיר מן היומן
מילים: אברהם סוצקבר
תרגום מיידיש: בני מר
לחן: עמרי דגן

להסביר? איך להסביר לך?
השמש עוד לא מצטננת
אך דמעות היא אינה מתיכה.
רק הילדות לא מזדקנת

נעורים, אחיה, נאסף,
כגפן שני מתישנת.
השער בצללים כבר נכסף,
רק הילדות לא מזדקנת.

מלכותה לא תשוב עוד לחיות.
תמורת שום הון לא תחונן את
כל שלגיה והסיגליות.
רק הילדות לא מזדקנת.

נסיון
לאה גולדברג
לחן: עמרי דגן

לך נשבעתי, אל עליון.
ולא אדע האקים:
איך אעמוד בנסיון
נסיון האושר השלם.

מכובד עול איך לא אפול,
איך לפניך אתיצב
זקופה, גדולה, נושאת בעול
של אושר אנושי שלו.

על פני העיירה
לאה גולדברג
לחן: עמרי דגן

לאורך הפסים הצהיב הדשא
הקטרים פלטו תמרות עשן
עבים סחופות שלא הביאו גשם
עמדו מול בית הכנסת הישן

לפתע קרן שמש צהבהבת
והקטר את גלגליו מחיש
ודמות זרה בצוהר הרכבת
זרקה חיוך כפרח על הכביש

נשים מסורבלות, גושים של נחת
סלים ומקלעות בתחנה
וסב כפוף וסבתא מתאנחת
ודומיה כבדה בקיפאונה

לפתע קרן שמש צהבהבת
והקטר את גלגליו מחיש
ודמות זרה בצוהר הרכבת
זרקה חיוך כפרח על הכביש

צעצועים
אברהם סוצקובר
לחן: עמרי דגן
תרגום מיידיש - בני מר

שמרי, בתי, כל צעצוע,
יהיו לך כולם אהובים.
ועם עלותם על יצוע
פרשי עליהם כוכבים.

עשב מתוק תני כפלים
לסוס הזהוב הרעב.
ואל תשכחי ערדליים
כשנשר הים ינשב.

וגם פעמון, אם השכימה,
תני לבובה בידה.
לשום צעצוע אין אמא,
והיא שם בוכה לבדה.

שמרי עליהם מכל שבר,
זכור לי עוד יום - יום הדין -
בובות ברחובות מכל עבר,
אבל לא היו ילדים.

סיום
לאה גולדברג
לחן: עמרי דגן

דמיתי, שהזמן עמד מלכת,
שעוד עומדים כאז בלבלובם
עצי תפוח, או גני שלכת
פורשים כאז את שטיח זהבם.

כמו לא נחרב עלינו עולמנו,
כמו לא נדע את כל אשר נדע,
כמו עוד עומד ביתנו ומקומנו
שולחן לבן ערוך לסעודה.

הכל, הכל, אשר אהבנו פעם
חולף בתוך עיניך הלחות.
אל תסתכל בי כך, כי אין שום טעם
לזכור, מה שקוראים, הנשכחות.

תלמידי שכבה ט' בקריית חינוך "דרור"

עודד אלון, מיה קסטלנובו, נועה ברנס, נטע יפה, עדי כהן, יואב ברן, בר שרלין, אודי צורי, אורי פולק, לירי פרידמן, נועה מנצור, אמילי יניב, יעל הנדל, ענבל כהני, שירה אידלמן

תיאטרון עדות - הד לניצחון הרוח

שואה היא טראומה נפשית שאין מילים לתארה, ואין לה עדים. החוויות של הניצולים שנותרו ללא עיבוד ממשיכות לחיות, בתוכם, ולהחוות כל פעם מחדש, כאילו הן אינן חוויות מן העבר, אלא עדיין מתרחשות ומתקיימות. המתים דוממים, והניצולים נותרו ללא קול בהעדר מילים, שיוכלו לתאר את מה שחוו וראו. אלה ששמשו עדים מבחוץ סרבו לשאת בתפקיד, ונותרו אילמים, חרשים ועיוורים. חברי "תיאטרון עדות", העמידו במה להשמיע את מה שלפנים נותר ללא הד. קולם הפקיע את האלם. ניצולי השואה מספרים לעיתים, בפעם הראשונה את סיפורם באמצעות השפה הדרמתית.

התיאטרון מאפשר מסגרת לסיפור הטראומה, שיוצרת מרחק אסתטי, חוויה שאינה מציפה מדיי.

ב"תיאטרון עדות", עם עזרא דגן כבמאי, ועירית דגן כמטפלת בהבעה ויצירה ובדרמה תרפיה, שיתוף בני הנוער בעשייה התיאטרלית, הוא ממד נוסף, כאשר הסיפור שהיה עד כה של הניצולים בלבד, הופך להיות למעין מסורת שבעל-פה שתמשך ותעבור מדור ודור. לבסוף, הקהל שיושב, מאזין ובוכה, יחד עם הניצולים, הופך להיות עד חי, למה שהיה עד כה, זיכרון קפוא בזמן.

בקבוצה מופלאה זו, עירית משתמשת בניסיונה הרב בתחום התיאטרון על מנת לאפשר לבני דורות אלו למצוא שפה שבאמצעותה יוכלו לספר את סיפורם זה לזה, מתוך רגישות רבה למורכבות של קבוצה כזאת, ולסכנה של ריטראומטיזציה, עירית, מנצלת את כלי הדרמה כדי לעבוד עמם באופן לא מציף וכדי להכיל את עצמת רגשותיהם, ומאפשרת לכל אחד מבני הקבוצה לעבוד על פי יכולתו וצרכיו. הבמה שמעמידים עירית ועזרא דגן, יוצרת שותפות חדשה המשחררת את הניצול, מן המסע הכבד, ומעול הבדידות, ומעלה את זיכרון היחיד אל הזיכרון הקולקטיבי.

מלאכת התיאטרון של חברי "תיאטרון עדות" איננה עומדת בפני עצמה. היא קושרת אותם ואותנו אל עבודת התיאטרון שהתקיימה, בתוך איימי המחנות ונתנה מפלט לרוח האדם. הנאצים ניסו להשמיד את הגוף ולהרוס את הנפש, "תיאטרון עדות" הד לניצחון הרוח על כוחות הרשע, אז ועכשיו.

דר' צביה זליגמן | **מומחית לטיפול בטראומה, יועצת ומלווה של פרויקט "תיאטרון עדות".**
פסיכולוגית קלינית במרפאת המבוגרים בשירות הפסיכיאטרי בבית החולים "איכילוב", ת"א.

תיאטרון עדות - מפגש בין-דורי בתהליך חינוכי טיפולי

עירית דגן

מרפאה בהבעה ויצירה, M.A. בדרמה תרפיה, שחקנית, מורה למשחק ובמאית תיאטרון. בוגרת בית הספר למשחק "בית צבי", וספרות עברית באוניברסיטה העברית. שיחקה בתיאטרון "הבימה" ובתיאטרון לילדים ולנוער.
דור שני להורים ששרדו את אושוויץ ו"מחתרת הבריחה" בהונגריה וטרנסילבניה, ושאיבדו את כל משפחותיהם יוסף ולוי בשנה האחרונה למלחמה.

עזרא דגן

שחקן התיאטרון "הקאמרי" ת"א, במאי ומורה למשחק מסוגנן ופנטומימה.
בוגר מגמת התיאטרון בבית ספר "רננים", הסטודיו של נולה צ'לטון ופנטומימה בסטודיו של קלוד קיפניס. שיחק בתיאטרון "הבימה" במשך 15 שנה. גילם את דמותו של רבי יעקב מנשה לברטוב, בסרט "רשימת שינדלר" של סטיבן שפילברג. חלק ממשפחתו, 6 נפשות בני משפחת פינטו שחייתה בפאריס, נרצחו באושוויץ.

תיאטרון עדות - על נושאי הלפיד, על חמלה נתינה ותקווה

השואה תשאר לעד כתקופה האפלה ביותר של ההיסטוריה, כאסון הגדול ביותר של האנושות. לעולם לא נוכל לעמוד על טיבו של הרוע המוחלט שהתגלה בשואה. כהמשך לרצון גרמניה הנאצית למחוק את זיכרון העם היהודי, קמים ומתרבים היום באירופה ובארצות הברית ארגונים מכחישי שואה.

אנו כאן, עושים ככל יכולתנו להנציח ולשמר, כדי שלא יישכח הנורא מכל, ויימשך החיבור בין הניצולים-שורדים לבין הדור חדש-צעיר, נושא הלפיד.

נכון, מאוחר, אך לא מאוחר מדי. בתיאטרון עדות אנו רואים הזדמנות לשמוע ממקור ראשון על אנטישמיות והשפלה, על קור, רעב, כאב ופחד, על פרידה פתאומית מהורים ואחים, ועל אובדן, מחסור ובדידות אין סופית. הדור השלישי, כמו נכדיהם של הניצולים, משוחררים מהנטל הכבד, הם שיגידו בעוד שנים: 'פגשנו ניצולי שואה אמיתיים. נגענו בהם, דיברנו אתם'. הנוער הנפלא והמסור הזה יכול לשמוע כאן ישירות מהניצולים סיפור אישי: להבין מהו 'הצד הארי' ולבטא מבלי להתבלבל: 'טראנסניסטְרִיָה'. שומעים בפעם הראשונה שמות של מחנות ריכוז, כפייה והשמדה, לומדים להבדיל בין אושוויץ, בירקנאו ובונה מונוביץ, וקולטים תאריכים: מתי זה התחיל בפולין, ובאיזו שנה בהונגריה וטרנסילווניה. שמות כמו מנגלה, יודקובסקי, קאסטנר, שינדלר, אנה פרנק, מונחים ומושגים כמו 'ליל הבדולח', 'יודנראט', 'הפתרון הסופי', 'אקציה', 'סלקציה' ו'טרנספורט'. 'קאפו', 'מוזלמן', 'גסטאפו', 'וורמאכט' ו'אס אס'. 'רמפה', 'אפל', 'ניסויים רפואיים', 'מקלחות', 'קרמטוריום' ו'צעדת המוות', וכן: 'בריחה', 'הסתתרות' ו'זהות שאולה'. מילים מצמררות בשפה קשה ובלתי אפשרית: 'ראוס', 'שנל', 'פרפלוכטה-יודה', ומבינים את משמעותן של המילים: 'ללכת אל הגדר', והכול מתוך סיפוריהם האישיים של המבוגרים, והכל פונה אל הרגש ובא לידי ביטוי במחזה הכתוב ובהצגה על הבמה.

בערב ההצגה החוויה עצומה ומרגשת. יחד עם הסיפור הכואב נוצרת גם הרגשה של הזדכנות. הקשר הנרקם והזיקה ההדדית בין המשתתפים חזקים ונמשכים גם בסיום ההצגות ואף לאחר סיום התהליך וסגירתו.

פרויקט תיאטרון עדות - לספר כדי לחיות, מוקדש לז'וקה - שושנה (סופיה) לוי.

מחברי הוועד המייסד והיו"ר הראשונה של עמותת "תיאטרון עדות".

לז'וקה, ילידת העיר קלוז' שבטרנסילבניה היו תעודות מזויפות, אך ז'וקה בחרה לוותר עליהן ולהצטרף למשפחתה. היא יצאה מבית החולים בו הסתתרה, הזמינה לעצמה כרכרה ו"נכנסה לגטו כמו מלכה". מהגטו הועברו היא ומשפחתה לאושוויץ. שם שרדה בזכות אצילות נפשה, תעוזת הנפש, הכוחות הבלתי ניתנים לתיאור ותפיסה. ז'וקה לא פחדה להביט בעיניו של דר' יוזף מנגלה בכל סלקציה ולא חששה להודות שהיא "יהודיה אמיתית", היא לא חשבה פעמיים לפני שגנבה אוכל מהמטבח, לא בשביל עצמה - אלא בשביל החלשים והמסכנים ביותר.

"בכל התקופה הזאת קיבלתי יותר סטירות מכל הנשיקות שקיבלתי בבית הורי, ועוד הייתי בת יחידה. אף פעם לא בכיתי. בברגן-בלזן, אחרי השחרור בכיתי. שמעתי יריות של תותחים והבנתי שכעת כבר מותר לבכות. כמו נהר יצאו הדמעות..." לז'וקה היה צורך נפשי לדבר וזה שמר על שפיות דעתה, "לי אין צורך לנסוע לאושוויץ. לא אדרוך על האדמה המקוללת הזאת. אני עכשיו בארץ שלי, כמה שיהיה כאן רע, לא אעזוב. בשום מקום לא אוהבים אותנו, אנחנו אפילו לא אוהבים את עצמנו. הפיצויים שלי זה הנכדים והילדים, הם הכי יקרים לי".

ז'וקה, נפרדה מאיתנו במפתיע בספטמבר 2012, כשלפנייה עוד כל כך הרבה תוכניות להמשך. אנחנו מודים לך - ז'וקה, על הכבוד שנתת לנו להיות משפחתך, על שלימדת אותנו מהי אהבה ללא גבולות ונתינה אין סופית, שלימדת אותנו כיצד לחיות ונתת לנו שנים מאושרות לצידך. אוהבים ולא נפסיק לאהוב. את ז'וקה, שלא החסרת אף הצגה של תיאטרון עדות במשך שלוש-עשרה שנה, שלושים וחמישה פרויקטים, בשבילך תמיד אמרת: צפייה בהצגה תיאטרון עדות, היא כמו להדליק נר זיכרון לזכר הורייך.

עכשיו, תיאטרון עדות, מדליק נר לזכרך.

משפחת דגן, משפחת תיאטרון עדות.

עמותת תיאטרון עדות - לספר כדי לחיות (ע"ר)

נשיא כבוד: **יעקב מובשוביץ** | יושב ראש: **ישראל מובשוביץ** | מנכ"ל: **נלי יצחקי**

וועד מייסד:

חנה מרון ז"ל, חווה קליינברג ז"ל, אלנה קיאל, מירטה כהן, פנינה רוזנצוויג, מרדכי אלדר, טומי ברייער, אירמה בידרמן

ייעוץ והדרכה פסיכולוגית: **דר' ציביה זליגמן - פסיכולוגית קלינית**

וועדה מייעצת:

דר' עילית לוין | דר' יוני אלקינד | דר' אריה לוקר | יונה לוקר | דר' זאב הולנדר | אורי מנוס (תא"ל מיל') | עופר אופיר

גלגל החיים רץ ומתגלגל

תקתוק השעון מכתיב את מהירות גלגולו. דור הולך ונעלם בתוך השכחה. במשך שנים ניסיתי לתת חיים ע"י הסיפורים אותם סיפרתי למשפחתי ולחברי.

המילים שנאמרו חלפו עם הרוח, אולם המילה הכתובה, אפילו אם לא נכתבה בכישרון רב, בכוחה לתת חיים, להעלות דמויות ובני אדם מ"עמק השכחה", להביא את רוחם אלינו ולמסור אותם למשמרת לדורות הבאים! מי יודע, אולי המילה הכתובה תאריך ימים יותר מהמצבות הקרות...

היא תחיה אתנו בביתנו ולא בבתי הקברות העצובים. חמישים שנות חיפוש אחרי הנחמה אולי יבואו לסופם בגמר כתיבתי זו???...

חוה שטיינר

אתר - תיאטרון עדות: www.testimony-theatre.org www.edut.org.il

דואר אלקטרוני - תיאטרון עדות: iritezr@netvision.net.il

תיאטרון עדות

עריכת התוכניה, צילומי סטילס - עזרא דגן

אולטרה וויולט - עיצוב גרפי. טל 03-5747726